Europeiska unionens råd

Bryssel den 26 februari 2015
(OR. en)

6594/15

ENER 50
CLIMA 20
AGRI 83
COMPET 66
TRANS 64
ENV 97
ECOFIN 141
RELEX 164
TELECOM 56
CONSOM 39

FÖLJENOT

från:	Jordi AYET PUIGARNAU, direktör, för Europeiska kommissionens generalsekreterare
inkom den:	26 februari 2015
till:	Uwe CORSEPIUS, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2015) 80 final
Ärende:	ÅTGÄRDSPAKET FÖR EN ENERGIUNION MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPALAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA OCH SOCIALA KOMMITTEN, REGIONKOMMITTEN OCH EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik

För delegationerna bifogas dokument – COM(2015) 80 final.

Bilaga: COM(2015) 80 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 25.2.2015
COM(2015) 80 final

ÅTGÄRDSPAKET FÖR EN ENERGIUNION

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN, REGIONKOMMITTÉN OCH EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN

En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik

1. DÄRFÖR BEHÖVER VI EN ENERGIUNION

Målet med en uthållig energiunion med en ambitiös klimatpolitik i centrum är att ge EU:s energikonsumenter – hushållen och företagen – säker, hållbar och konkurrenskraftig energi till ett överkomligt pris. För att uppnå detta mål krävs en grundläggande förändring av Europas energisystem.

Vår vision är en energiunion, där medlemsstaterna inser att de är beroende av varandra för att säkerställa en energidistribution till medborgarna byggd på solidaritet och förtroende, men också en energiunion som talar med en röst i globala frågor.

Vår vision är ett integrerat energisystem som omfattar hela kontinenten, låter energin flöda fritt över gränserna samt bygger på konkurrens och bästa möjliga resursutnyttjande, men också med effektiv reglering av energimarknaden på EU-nivå när så krävs.

Vår vision är en energiunion som en hållbar, koldioxidsnål och klimatvänlig ekonomi byggd för långsiktig hållbarhet.

Vår vision är starka, innovativa och konkurrenskraftiga europeiska företag som utvecklar de industriprodukter och den teknik som krävs för att på ett effektivt sätt leverera energi och koldioxidsnål teknik inom och utanför Europa.

Vår vision är europeiska arbetstagare med nödvändiga färdigheter för att bygga upp och sköta morgondagens energisystem.

Vår vision är att genom prissignaler som återspeglar långsiktiga behov och politiska mål skapa förtroende bland investerare.

Men viktigast av allt är vår vision av en energiunion med medborgarna som centrum på en marknad, där de aktivt tar ett eget ansvar för energiomställningen och drar nytta av den nya tekniken för att sänka energikostnaderna, samtidigt som utsatta konsumenter också får skydd.

För att uppnå målet, måste vi överge en ekonomi som drivs av fossilenergi och med hjälp av gammal teknik och förlegade affärsmodeller hanterar energifrågorna utifrån en centraliserad försörjningsstrategi. Vi måste ge konsumenterna egenansvar genom att förse dem med information och valmöjligheter samtidigt som både tillgång och efterfrågan förvaltas på ett flexibelt sätt. Vi måste överge vårt fragmenterade system som utmärks av dåligt samordnade nationella strategier, marknadshinder och i energisammanhang isolerade områden.

Det europeiska systemet i siffror

Enligt nya uppgifter importerar EU 53 % av sin energi till en kostnad av omkring 400 miljarder euro om året, vilket gör unionen till världens största energiimportör. Sex av medlemsstaterna är beroende av en enda extern leverantör för hela sin gasimport och är därigenom alltför sårbara vid försörjningschocker. Beräkningar visar också att varje procentenhet i energibesparingar minskar gasimporten med 2,6 %.[1] 75 % av byggnadsbeståndet är inte energieffektivt. 94 % av

[1] Meddelandet om energieffektivitet, om hur energieffektivitet kan trygga energiförsörjningen och om 2030-ramen för klimat- och energipolitiken, COM(2014) 520.

transporterna är beroende av oljeprodukter, varav 90 % importeras. Tillsammans lägger EU – direkt eller indirekt – ut över 120 miljarder euro årligen på energisubventioner, ofta obefogat.[2] Över 1 biljon euro behöver investeras i energisektorn inom EU bara fram till 2020.[3]

Grossistpriserna för el i Europas länder ligger på låga nivåer, men är ändå 30 % högre än de i USA. Samtidigt ökade hushållens elpriser efter skatt med genomsnittligen 4,4 % mellan 2012 och 2013. Grossistpriserna för gas är alltjämt mer än dubbelt så höga som i USA[4]. Prisskillnaden jämfört med andra ekonomier påverkar den europeiska industrins konkurrenskraft, i synnerhet för våra energiintensiva industrier.

Europeiska företag inom området förnybar energi omsätter totalt 129 miljarder euro om året och har över en miljon anställda[5]. Av alla patent som avser förnybar teknik innehas 40 % av EU-företag[6]. Utmaningen är att bibehålla Europas ledande roll inom globala investeringar i förnybar energi.[7]

I dagsläget har Europeiska unionen energiregler på europeisk nivå, men i praktiken rör det sig om 28 nationella regelverk. Så kan det inte fortsätta. En integrerad energimarknad är nödvändig för att stärka konkurrensen, öka effektiviteten på marknaden genom ett bättre utnyttjande av energiproduktinonsanläggningar inom hela EU och för att konsumenterna ska få energi till överkomliga priser.

Slutkundsmarknaden fungerar inte som den borde. Många hushåll har ett alltför begränsat urval av energileverantörer och alltför ringa inflytande över sina energikostander. En oacceptabelt hög andel av de europeiska hushållen har inte råd att betala sina energiräkningar.

Energiinfrastrukturen åldras och anpassas inte till den ökade produktionen av förnybar energi. Det finns ett behov av nya investeringar, men marknadens nuvarande utformning och nationella strategier ger inte rätt incitament och förutsägbarheten är inte tillräcklig för potentiella investerare.

Det finns alltjämt energiöar, eftersom många marknader inte är ordentligt anslutna till sina grannområden. Detta ökar konsumenternas kostnader och leder till sårbarhet i fråga om energitryggheten.

Vi är alltjämt ledande inom innovation och förnybar energi, men andra världsdelar kommer snabbt ikapp och vi har redan förlorat försprånget i fråga om viss ren, koldioxidsnål teknik.

Nyinvesteringar i globalt konkurrerande högteknologiföretag genom en stabil strategi kommer att ge arbetstillfällen och tillväxt i Europa. Nya branscher, nya affärsmodeller och anställningar med ny profil kommer att skapas. Sådana omvandlingar leder till djupgående förändringar av rollerna inom energisystemen, också konsumenternas.

---

2 Europeisk strategi för energitrygghet, COM (2014) 330.

3 Kommissionens uppskattningar. Europeiska energimyndigheten uppskattar att 1,3 biljoner euro kommer att behövas fram till 2025 inom produktion, transport och försörjning.

4 Beräkningar gjorda av GD Energi utifrån Platts marknadsrapporter och uppgifter från europeiska energimyndigheten för första halvåret 2014.

5 Rapport från Eur'Observeur 2014.

6 Detta ska jämföras med att EU-företag har totalt 32 % av världens patent.

7 UNEP-BNEF Global Trends in Renewable Energy Investments 2014.

Nu måste Europa träffa rätt val. Om vi fortsätter på den inslagna vägen, kommer den oundvikliga omläggningen till en koldioxidsnål ekonomi att försvåras av de ekonomiska, sociala och ekologiska kostnader som följer av fragmenterade nationella energimarknader. De än så länge låga olje- och gaspriserna borde ses som ett historiskt tillfälle att – i kombination med de fallande kostnaderna för renare energiformer, en stark klimatpolitik inom EU och framväxten av ny teknik – lägga om EU:s energipolitik i rätt riktning: mot en energiunion.

2. VÄGEN FRAMÅT

Strategin för en energiunion har fem ömsesidigt förstärkande och sammanhängande *aspekter* som ska ge bättre energitrygghet, hållbarhet och konkurrenskraft:

– Energitrygghet, solidaritet och förtroende.

– En helt integrerad europeisk energimarknad.

– Energieffektivitet som bidrar till dämpad efterfrågan.

– En ekonomi utan kol och olja.

– Forskning, innovation och konkurrenskraft.

2.1. Energitrygghet, solidaritet och förtroende

I den strategi för energitrygghet[8] som kommissionen lade fram i maj 2014 fastslog kommissionen att unionen alltjämt är sårbar för externa chocker, och beslutsfattare på nationell nivå och EU-nivå uppmanades att för medborgarna förklara följderna av de val som träffas för att minska energiberoendet. Denna strategi ligger till grund för energiunionen.

För att uppnå energitrygghet måste den inre energimarknaden fullföljas och en effektivare energikonsumtion uppnås. Detta kräver såväl mer öppenhet och mer solidaritet som förtroende mellan medlemsstaterna. EU:s energitrygghet är beroende av grannländernas politik.

Gemensamma strategier på energiområdet kan stärka alla delar av Europeiska unionen, t.ex. vid försörjningsbrist eller -avbrott. En anda av solidaritet i energifrågor nämns i fördraget och är energiunionens kärna.

Diversifierad försörjning (energikällor, leverantörer och tillförselvägar)

De senaste månadernas politiska utmaningar har visat den centrala vikten av en diversifiering av energikällor, leverantörer och tillförselvägar för att garantera EU:s invånare och företag en trygg och motståndskraftig energiförsörjning, eftersom dessa förväntar sig tillgång till konkurrenskraftigt och överkomligt prissatt energi vid ett givet tillfälle. För att säkerställa en diversifierad gastillförsel måste arbetet med den södra gaskorridoren intensifieras för att centralasiatiska länder ska kunna exportera sin gas till Europa. I norra Europa ökar försörjningstryggheten i stor omfattning tack vare inrättande av gasmarknadsplatser med flera leverantörer. Detta exempel bör följas i Central- och Östeuropa samt i Medelhavsområdet, där en gasmarknadsplats håller på att upprättas.

[8] COM(2014) 330 final.

Inrättandet av infrastruktur för att förse EU med nya gaskällor inbegriper många parter och är ett både komplext och kostsamt företag. Om dessa problem ska kunna lösas, krävs resoluta åtgärder på EU-nivå. Kommissionen kommer att stärka stödet till processen genom utnyttjande av alla tillgängliga gemensamma finansieringsinstrument, särskilt den kommande Europeiska fonden för strategiska investeringar, och ett fullständigt deltagande från europeiska finansinstitut. Men också inom EU måste den nödvändiga infrastrukturen finnas, vilket även inbegriper möjligheten att vända flöden för att få tillgång till gas där den behövs.

Vi kommer att utreda utnyttja den flytande naturgasens (LNG) fulla potential, också som reserv i krissituationer när Europa inte får tillräckligt med gas genom befintliga gasledningssystem. En ökad handel med LNG kommer att bidra till en global gaspriskonsolidering. På senare år har LNG-priserna varit högre än rörledningsgasen, främst beroende på höga kostnader för kondensering, återförgasning och transporter samt efterfrågan i Asien. För att angripa dessa problem kommer kommissionen att utarbeta en omfattande LNG-strategi, som även kommer att inriktas på nödvändig transportinfrastruktur som kopplar samman anslutningspunkter för LNG med den inre marknaden. Europas gaslagringspotential och det regelverk som krävs för att hålla tillräckligt med gas i lager för vintern kommer också att beröras i detta sammanhang. Kommissionen kommer även att arbeta för att undanröja hindren för LNG-import från USA och andra LNG-producenter.

På grund av EU:s importberoende och de globala klimatutmaningarna måste vi vidta ytterligare åtgärder för att minska oljekonsumtionen. Det nuvarande oljepriset är lågt på grund av en överproduktion kombinerad med lägre konsumtion och ökad energieffektivitet[9].

EU är i hög grad avhängigt av kärnbränsleimport och nödvändiga tjänster till medlemsstater med kärnkraft i sin energisammansättning. En diversifierad försörjning är viktig för att säkerställa försörjningstrygghet. Kommissionen kommer att uppdatera och höja kraven på de uppgifter som ska tillhandahållas i enlighet med artikel 41 i Euratom-fördraget om investeringsprojekt som gäller kärnkraftsanläggningar.

Inhemskt producerad energi bidrar också till att minska Europas beroende av energiimport. Detta gäller särskilt förnybar energi, som behövs för en koldioxidfri ekonomi, konventionella och – för de medlemsstater som så väljer – icke-konventionella fossila källor. Olje- och gasproduktion från okonventionella källor såsom skiffergas i Europa är en möjlighet, förutsatt att problem med allmänhetens vilja att godta dem och miljöpåverkan behandlas på ett lämpligt sätt.

Samarbete för försörjningstrygghet

Medlemsstater, systemansvariga för överföringssystem, energiindustri och övriga berörda parter måste bedriva ett nära samarbete för att säkerställa en energitrygghet på hög nivå för EU:s medborgare och företag.

[9] Tack vare EU:s ledande ställning kommer normer och effektivitetsförbättringar att förbättras globalt, vilket minskar den framtida oljekonsumtionen och därmed också EU:s beroende.

I fråga om oljan har stora steg redan tagits genom antagandet av 2009 års oljelagringsdirektiv[10], som innehåller krav på medlemsstaterna att bygga och inneha minimilager av råolja och petroleumprodukter.

Medlemsstaterna bör få garantier om att de kan lita på grannländerna i lägen där försörjningen är knapp. I kommissionens rapport från 2014 om förmågan att klara försörjningsavbrott på kort sikt[11] betonas behovet av samarbete för att möta eventuella försörjningsavbrott. I syfte att införa en gemensam krisförvaltning kommer kommissionen att föreslå förebyggande beredskapsplaner, dels på regional nivå och på EU-nivå, dels för kontraktsslutande parter inom energigemenskapen. Solidariteten mellan medlemsstaterna, särskilt i samband med försörjningskriser, måste stärkas. Problem och erfarenheter från genomförandet av förordningen kommer att beaktas när förslaget om översyn av förordningen om trygg gasförsörjning läggs fram.

Kommissionen kommer att göra en bedömning av möjligheterna till frivilliga mekanismer för aggregering av efterfrågan för att kollektivt kunna köpa gas i en krissituation och när medlemsstater är beroende av en enda leverantör. Detta måste till fullo vara förenligt med WTO:s regler och EU:s konkurrensregler.

Många medlemsstater har infört endast ett otillräckligt regelverk för trygg elförsörjning, och de använder föråldrade och osammanhängande strategier för att bedöma tryggheten i elförsörjningen. Kommissionen kommer att samarbeta med medlemsstaterna för att fastställa en skala med godtagbara risknivåer för försörjningsstörningar och en objektiv, faktabaserad bedömning av försörjningstryggheten för hela EU som reflekterar situationen i medlemsstaterna. Därvid kommer även flöden över gränserna att tas upp, liksom olika lösningar för förnybar produktion, styrning genom efterfrågan och lagringsmöjligheter. Kapacitetsmekanismer för försörjningstrygghet bör inrättas endast om en bedömning av ett regionalt systems lämplighet visar att så krävs, med hänsyn till den potentiella energieffektiviteten och åtgärder på efterfrågesidan.[12]

En starkare roll för Europa på de globala energimarknaderna

Energiunionen är inte ett inåtblickande projekt. Ett starkare och mer enat EU kan arbeta mer konstruktivt med sina motparter, till förmån för båda sidor.

Energipolitiken utnyttjas ofta som ett utrikespolitiskt verktyg, särskilt i stora energiproducerande länder och transitländer. Det är en realitet som måste beaktas när Europas yttre energipolitik diskuteras.

Därför måste Europeiska unionen förbättra sin förmåga att påverka de globala energimarknaderna. Tillsammans med stora motparter kommer Europeiska unionen att arbeta för ett förbättrat globalt energiförvaltningssystem, som leder till mer konkurrenskraftiga och öppna globala energimarknader.

EU:s handelspolitik bidrar till ökad energitrygghet och diversifiering genom att energirelaterade bestämmelser införs i de handelsavtal som sluts. När EU förhandlar om avtal med länder som är viktiga för leveranstryggheten, kommer kommissionen att prioritera energispecifika bestämmelser som bidrar till energitryggheten, särskilt i fråga om tillgång till energiresurser och energiunionens hållbara mål. Generellt kommer

[10] Direktiv 2009/119/EG av den 14 september 2009 om skyldighet för medlemsstaterna att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter.

[11] COM(2014) 654 final.

[12] Se kommissionens meddelande om utnyttjande av offentliga ingrepp på bästa sätt, C(2013) 7243.

kommissionen att aktivt driva på handel och investeringar på energiområdet, inbegripet tillgången till främmande marknader för europeisk energiteknik och tillhörande tjänster.[13]

Som ett inslag i en vitaliserad europeisk energi- och klimatdiplomati kommer EU att utnyttja alla utrikespolitiska medel för att inleda strategiska energipartnerskap med allt viktigare producent- och transitländer eller regioner som exempelvis Algeriet och Turkiet, Azerbajdzjan och Turkmenistan, Mellanöstern, Afrika och andra potentiella leverantörer.

EU kommer vidare att utveckla sitt partnerskap med Norge, som är näst största leverantör av råolja och naturgas till EU. EU kommer att fortsätt den fullständiga integrationen av Norge i sin interna energistrategi, och kommer också att utveckla sina partnerskap med länder som USA och Kanada.

När förutsättningarna är de rätta, kommer EU att överväga en förändring av de energipolitiska relationerna med Ryssland med utgångspunkt i lika villkor för marknadstillträde, rättvis konkurrens, miljöskydd och miljösäkerhet, till förmån för båda sidor.

Särskild uppmärksamhet kommer att riktas mot att uppgradera det strategiska partnerskapet om energi med Ukraina. Detta innebär också att frågor om Ukrainas betydelse som transitland och Ukrainas reformer av energimarknaden kommer att tas upp, t.ex. uppgraderingen av landets gasnätverk, inrättandet av ett lämpligt regelverk för elmarknaden och ökad energieffektivitet i landet som ett sätt att minska beroendet av energiimport.

I vår omedelbara närhet kommer kommissionen att föreslå en stärkning av energigemenskapen för att säkerställa ett effektivt genomförande av EU:s energi-, miljö- och konkurrenslagstiftning, energimarknadsreformer och långsiktiga investeringar i energisektorn. Målet är en fördjupad integration av EU:s och energigemenskapens energimarknader. Partnerskapen om energi med länderna inom det europeiska partnerskapet kommer att beaktas i den pågående översynen av detta partnerskap.

Mer öppenhet om gasförsörjningen

För att kunna säkerställa energitrygghet (särskilt på gasområdet) är det viktigt att avtalen om köp av energi från tredjeländer till fullo följer EU-lagstiftningen. Ett avtal som slutits mellan en medlemsstat och ett tredjeland är för närvarande föremål för en kontroll av mellanstatliga avtals och affärsöverenskommelsers överensstämmelse med det berörda beslutet[14]. Vi har sett att det i praktiken är mycket svårt att omförhandla sådana avtal. Signatärernas ståndpunkter är redan fasta, vilket skapar ett politiskt tryck att inte ändra några delar av avtalet. I framtiden bör kommissionen redan i ett tidigt skede underrättas om förhandlingar om mellanstatliga avtal, så att bedömning kan göras av avtalets förenlighet med den inre marknadens regler och kriterierna för försörjningstrygghet. Kommissionens deltagande i sådana förhandlingar med tredjeländer och en inriktning mot standardiserade avtalsklausuler skulle också vara effektivare för att undvika en otillbörlig press på och ge respekt för europeiska regler. Därför kommer kommissionen

[13] Initiativ som ”handel med gröna varor” kommer att främja produkter som bidrar till minskade utsläpp av koldioxid, förbättrar miljön och skapar arbetstillfällen och tillväxt inom EU.

[14] Beslut nr 994/2012/EU om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet.

att se över beslutet om mellanstatliga avtal och föreslå möjligheter att säkerställa att EU talar med en röst i förhandlingarna med tredjeländer.

I samband med översynen av förordningen om tryggad gasförsörjning kommer kommissionen också att säkerställa nödvändig öppenhet i de kommersiella gasavtal som kan påverka EU:s energisäkerhet, samtidigt som känsliga uppgifter hålls konfidentiella.

2.2. En helt integrerad europeisk energimarknad

Trots de framsteg som gjorts på senare år, är de europeiska energisystemens prestanda alltjämt för låga. Marknadens nuvarande utformning ger inte tillräckligt med investeringar; marknadskoncentration och svag konkurrens är fortsatt ett problem och det europeiska energilandskapet är alltför fragmenterat. Vi måste ge ny politisk skjuts åt den inre energimarknaden för att den ska kunna fullföljas.

Den inre marknadens hårdvara: sammanlänkade marknader

De europeiska överföringssystemen för el och gas, i synnerhet gränsöverskridande länkar, är för närvarande inte tillräckliga för att den inreenergimarknaden ska fungera ordentligt och ansluta de kvarstående energiöarna till kontinentens el- och gasnät.

Arbetet med infrastrukturprojekt har påskyndats på senare år, särskilt till följd av händelserna utmed Europeiska unionens östgräns. Under 2013 räknade Europeiska unionen med 248 infrastrukturprojekt av gemensamt intresse. Den förteckningen kommer att ses över och uppdateras senare i år, och därefter vartannat år.[15] Under 2014 identifierades inom ramen för den europeiska strategin för energitrygghet 33 infrastrukturprojekt som är centrala för att förbättra leveranstryggheten och stärka kopplingen mellan energimarknaderna.

För elsektorn har ett särskilt mål för lägsta sammanlänkningsnivå satts till 10 % av en medlemsstats installerade elproduktionskapacitet, vilket ska vara uppnått 2020. De åtgärder som krävs för att uppnå detta mål anges i det meddelande som kommissionen lämnade i anslutning till denna strategiska ram för en energiunion. År 2016 kommer kommissionen att rapportera om vilka åtgärder som är nödvändiga för att nå målet 15 % senast 2030.

Övergången till ett säkrare och mer hållbart energisystem kräver stora investeringar i produktion, nät och energieffektivitet – enligt beräkningarna omkring 200 miljarder euro årligen de kommande tio åren.[16] Eftersom en stor del av kostnaderna för dessa investeringar kommer att falla på den privata sektorn, är tillgången till finansiering avgörande. I dag tillhandahålls medel redan genom Europeiska investeringsbanken, Fonden för ett sammanlänkat Europa och finansiering från Europeiska strukturfonden och investeringsfonden för strukturinvesteringar. Dessutom kommer den föreslagna fonden för strategiska investeringar att tillhandahålla tilläggsstöd vilket ytterligare underlättar tillgången till finansiering för projekt av europeisk betydelse såsom energinät, förnybar energi och energieffektivitet. Kommissionen kommer att undersöka förslag till energiinvesteringsprogram som samlar medel för finansiering av ekonomiskt hållbara investeringar för att undvika snedvridning och fragmentering av marknaden.

---

15 Denna uppdatering kommer att omfatta projekt av gemensamt energiintresse som är viktiga för att höja Europeiska unionens försörjningstrygghet, om de uppfyller kriterierna för att bli projekt av gemensamt intresse.

16 EU:s investeringsplan, COM(2014) 903.

Investerare kan utnyttja den investeringsportal som inrättats som en del av Europeiska fonden för strategisk investering som ska öka öppenheten om kommande EU-stödda investeringsprojekt, så att potentiella investerare får tillgång till information. För att skapa ett bättre samband mellan befintliga finansieringsprogram och maximera deras effekt, kommer kommissionen även att samla in uppgifter om infrastrukturprojekt som finansieras genom Fonden för ett sammanlänkat Europa och Europeiska sammanhållningsfonden.

Kommissionen kommer regelbundet att granska genomförandet av stora infrastrukturprojekt som bidrar till energiunionen, särskilt vid uppföljningen av projekten av gemensamt intresse. Som ett led i denna granskning kommer den att lägga fram en årlig lägesrapport om arbetet med att uppnå sammanlänkningsmålet 10 % för el med särskilt fokus på genomförandet av de regionala åtgärdsplanerna. Slutligen kommer kommissionen också att sammankalla ett särskilt energiinfrastrukturforum för att diskutera framsteg med medlemsstaterna, såväl med berörda regionala samarbetsgrupper som EU-institutionerna. Det första mötet kommer att hållas i slutet av 2015.

Införande och uppgradering av den inre energimarknadens mjukvara

Ett fullständigt införande och strikt genomförande av befintlig energilagstiftning och därtill hörande regler är den viktigaste förutsättningen för införandet av energiunionen. Det är meningslöst att utveckla nya politiska program och strategier utan stabil underbyggnad.

Kommissionen kommer att utnyttja alla tillgängliga politiska verktyg på området och uppmana medlemsstaterna att till fullo införa och genomföra det tredje inre energimarknadspaketet, särskilt i fråga om marknadstillträdet och energitillsynens oberoende. Vissa förhandsvillkor måste uppfyllas för att europeiska struktur- och investeringsfonder ska kunna utnyttjas till samfinansiering av energiinvesteringar. Därigenom underlättas efterlevnaden av EU:s energilagstiftning.

Ett strikt genomförande av fördragets konkurrensregler kommer att bidra till att företag inte kan snedvrida den inre energimarknaden. När antitrustlagstiftningen genomförs säkerställs också att energin kan flöda fritt, eftersom såväl territoriella restriktioner i försörjningsavtal som problem med avskärmning i tidigare/senare led och näten då förbjuds (inklusive sammanlänkningar). Kommissionen kommer även – genom förstärkt konkurrenslagstiftning – att bedöma hur priserna utvecklas och bildas.

En väl fungerande inre energimarknad kräver ett effektivt regelverk. Genom det tredje åtgärdspaketet för en inre energimarknad inrättas organ för samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem och tillsynsmyndigheter. Inom ramen för diskussionen om marknadens utformning kommer dessa organ att stärkas. För närvarade återspeglar besluten i dessa organ nationella perspektiv.

Driften av överföringssystem kommer att behöva integreras mer för att möta det förändrade energisystemets utmaningar. De europeiska nätverken av systemansvariga för överföringssystemen för gas och el, som också inrättades inom ramen för det tredje inre energimarknadspaktetet, måste uppgraderas för att kunna spela en sådan roll. Regionala driftsenheter måste inrättas, så att de effektivt kan planera och administrera gränsöverskridande el- och gasflöden.

Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter inrättades genom tredje paketet för en inre energimarknad för att bistå nationella tillsynsmyndigheter, särskilt i

gränsöverskridande frågor. För närvarande agerar byrån främst genom rekommendationer och yttranden. Den har mycket begränsad beslutsrätt, vilket innebär att den t.ex. kan fatta beslut på begäran av en nationell tillsynsmyndighet eller om en sådan myndighetunderlåter att fatta beslut inom vissa tidsfrister. De EU-övergripande reglerna för den inre marknaden bör stärkas genom en betydande stärkning av byråns befogenheter och oberoende att utföra regelbundna funktioner på europeisk nivå, så att den effektivt kan överblicka utvecklingen med avseende på den inre marknaden och relaterade marknadsregler samt hantera alla gränsöverskridande frågor som måste lösas för att få en sammanhängande inre marknad.[17]

Det tredje inre energimarknadspaketet möjliggör också antagande av nätkoder för att bidra till harmoniseringen av el- och gasflödena mellan olika överföringssystem. Detta arbete måste fullföljas för att säkerställa att de gränsöverskridande marknaderna fungerar bättre.

Marknadsintegration för förnybar elproduktion kräver flexibla marknader, såväl på tillgångs- som efterfrågesidan, innanför samt utanför en medlemsstats gränser. Därför krävs en betydande utveckling av elnäten. Möjligheterna till decentraliserad försörjning och administration på efterfrågesidan, inbegripet intradagmarknaden, behöver stärkas, om nya högspänningslänkar på långa avstånd (s.k. supergrids) och nya lagringstekniker ska kunna utvecklas.

Kommissionen kommer att utarbeta ett ambitiöst lagstiftningsförslag i syfte att ge energimarknaden en ny utformning och sammankoppla grossist- och slutkundsmarknaderna. Därigenom kommer försörjningstryggheten att öka och elmarknaden att bli bättre anpassad både till energiomställningen som kommer att ge många nya producenter, särskilt av förnybar energi, och till konsumenternas fullständiga deltagande på marknaden, främst i form av styrning genom efterfrågan. Fördjupad integration, också regionalt, mer gränsöverskridande handel och utveckling av marknader med effektiv prisbildning på såväl kort som lång sikt kommer att ge både de rätta investeringssignalerna och den nödvändiga flexibiliteten för att marknaden ska kunna erbjuda nya produktionskällor.

En korrekt fungerande energimarknad som ger effektiva investeringssignaler är det bästa sättet att minska behovet av kapacitetsmekanismer. Kommissionen har redan utarbetat riktlinjer[18] och regler[19] för att begränsa de negativa effekterna av undermåligt utformade, splittrade och icke samordnade offentliga ingrepp. Den faktiska tillämpningen av riktlinjerna kan emellertid inte vara mer än ett första steg för att säkerställa att sådana divergerande nationella marknadsarrangemang som kapacitetsmekanismer och icke samordnade stödprogram för förnybar energi blir mer förenliga med den inre marknaden.[20] Även om de offentliga ingreppen i vissa fall har varit nödvändiga och motiverade för att komma till rätta med marknadsmisslyckanden, har de i vissa former påverkat den inre energimarknadens funktion mycket negativt. Kommissionen kommer att samarbeta med medlemsstaterna för att säkerställa att kapacitetsmekanismen och stödet till förnybar el till fullo överensstämmer med befintliga regler och inte förvrider

---

17 Exempel på detta är beslut om ny infrastruktur som påverkar fler än två medlemsstater, undantag från vändning av fysiska flöden enligt förordningen om trygg gasförsörjning, gränsöverskridande kostnadsallokeringar enligt TEN-E-förordningen eller liknande.

18 Se kommissionens meddelande om utnyttjande av offentliga ingrepp på bästa sätt, C(2013) 7243.

19 Riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi, EUT C 200, 28.6.2014, s. 1.

20 Tillämpningen av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi på de stödprogram som hittills godkänts har i någon mån lindrat splittringseffekterna, men visare åtgärder krävs.

den inre energimarknaden. Alla miljöförstörande subventioner måste fasas ut.[21] Ett reformerat system för handel med utsläppsrätter kommer också att spela en nyckelroll för att sända rätt investeringssignaler.

Slutligen kommer kommissionen att säkerställa mer öppenhet i sammansättningen av energikostnaderna och -priserna genom att utveckla en regelbunden och ingående övervakning och rapportering, också om energikostnadernas och -prisernas inverkan på konkurrenskraften. Särskild uppmärksamhet kommer att riktas mot sådana statliga ingrepp som reglerade eltaxor, energiskatteregler och nivån på det offentliga stödet samt effekterna av prismekanismer, också underskott på grund av för låga eltaxor.

Förstärkt regionalt samarbete inom en gemensam EU-ram

I en energiunion måste medlemsstaterna samordna och samarbeta med grannländerna när de utvecklar sin energipolitik.

Det tekniska genomförandet av energiunionens olika delar kommer att vara mycket komplext. Vissa delar, som exempelvis nya marknadsarrangemang för gas- och elmarknaderna på kort sikt eller integrationen av det arbete som utförs av de systemansvariga för överföringssystemen bör, som ett steg mot en fullständig marknadsintegration inom hela EU, utvecklas och genomföras på regional nivå. Befintliga arrangemang som Pentalateralt energiforum eller den baltiska energimarknadens sammanlänkningsplan är initiativ att bygga vidare på. Framsteg i dessa regioner skulle kunna fungera som en katalysator för andra regioner. Kommissionen kommer säkerställa att alla regionala initiativ utvecklas på ett sammanhållet sätt och leder till en helt integrerad inre energimarknad.

Med tanke på Central- och Sydosteuropas särskilda sårbarhet föreligger ett särskilt behov att stärka samarbetet, solidariteten och förtroendet i dessa områden. Samarbetsarrangemang med särskild inriktning på dessa länder skulle bidra till att påskynda en förbättrad integration av dessa marknader i den större europeiska energimarknaden, vilket skulle förbättra energisystemets likviditet och motståndskraft samt göra att regionens energieffektivitet och potential att använda förnybar energi till fullo utnyttjades. Kommissionen kommer att prioritera initiativ i denna riktning.

I fråga om Nordsjön och Östersjön kommer kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna och industrin för att uppnå kostnadsminskningar för dessa energisystem till havs.

En ny giv för konsumenterna

I en energiunion skulle konsumenterna ha möjlighet att fatta välgrundade beslut samt fritt och enkelt köpa sin energi från ett företag i en annan medlemsstat. Detta kräver ytterligare anpassning av de nuvarande nationella regelverken, eftersom de allra flesta europeiska hushåll är passiva konsumenter. I vissa medlemsstater har konsumenterna endast ett begränsat utbud av leverantörer att tillgå, och byte av leverantör är förhållandevis krångligt.

För att ge konsumenterna egenmakt måste medlemsstaterna och deras myndigheter till fullo genomföra och tillämpa EU:s befintliga bestämmelser, också konsumentskyddsbestämmelser. Nödvändiga stödåtgärder bör vidtas också av regionala

[21] Se färdplanen för ett resurseffektivt Europa (KOM(2011)571) och 2012 års meddelande om en välfungerande inre marknad för energi (COM(2012)663) samt reglerna för G20-åtagandet.

och lokala myndigheter, så att konsumenterna får begriplig, lättillgänglig information och användarvänliga verktyg samt finansiella incitament för att spara energi.

Smart teknik kommer att hjälpa konsumenterna och de energitjänstföretag som de är kunder hos att dra nytta av de möjligheter som finns på energimarknaden genom att de kan ta kontroll över sin energiförbrukning (och eventuella egenproduktion). Detta kommer att ge mer flexibilitet på marknaden och potentiellt sänka konsumenternas kostander.

Kommissionen kommer att fortsätta att driva på standardiseringen och stödja medlemsstaternas införande av smarta mätare[22] för att främja ytterligare utveckling av smarta apparater och smarta nät, så att en flexibel energianvändning belönas. Den kommer att utveckla synergier mellan energiunionen och den digitala dagordningen och vidta åtgärder för att garantera skyddet av den personliga integriteten och it-säkerheten.

Förutsättningen för att detta ska fungera är dock att marknadspriserna sänder rätt signaler. I ett antal medlemsstater leder reglerade energitaxor till att utvecklingen av effektiv konkurrens begränsas, vilket verkar avskräckande på investeringar och tillkomsten av nya marknadsaktörer. Reglerade konsumentpriser tillämpas ofta för att skydda hushåll eller t.o.m. andra konsumenter från stigande energikostnader. Effekten av sådana åtgärder drabbar kunder och elbolag som inte omfattas av reglering och/eller de offentliga finanserna, vilka får bära kostnaderna för underskott på grund av för låga eltaxor. I det långa loppet skadar dock dessa åtgärder de konsumentintressen som de är avsedda att stärka. Kommissionen kommer att eftersträva en utfasning av reglerade priser som ligger under den faktiska kostnaden priser genom regelverken för konkurrens och ekonomistyrning. Den kommer också att uppmuntra medlemsstaterna att upprätta en färdplan för utfasning av alla reglerade priser.

Skydd av sårbara konsumenter

Energifattigdom påverkar levnadsförhållanden och hälsa negativt. Orsakerna därtill är många, främst en kombination av låg inkomst och generellt fattiga förhållanden, ineffektiva hushåll och ett system med besittningsrätt som inte främjar energieffektivitet. Energifattigdom kan endast hanteras genom en kombination av åtgärder, främst på det sociala området och inom nationella, regionala eller lokala myndigheters behörighet. När reglerade priser fasas ut måste medlemsstaterna föreslå en mekanism till skydd för sårbara konsumenter, vilka företrädesvis kan tillhandahållas genom det allmänna välfärdssystemet. Om den erbjöds av energimarknaden, skulle den genomföras med hjälp av exempelvis en solidaritetstaxa eller rabatt på energiräkningarna. Kostnaden för sådana program måste kollektivt täckas av icke-stödberättigade kunder. Därför är det viktigt att ett sådant system är inriktat på att hålla nere den totala kostnaden och begränsa de snedvridningar som följer av prisregleringar (t.ex. inte öka underskotten på grund av för låga eltaxor i vissa medlemsstater).

2.3. Energieffektivitet som ett bidrag till dämpad energiefterfrågan

Europeiska rådet fastställde i oktober 2014 ett vägledande mål för hela EU om minst 27 % för att öka energieffektiviteten till 2030. Detta kommer att ses över 2020, med inriktning på 30 % för hela EU. Det är i detta sammanhang nödvändigt att i grunden ompröva energieffektiviteten och betrakta den som en energikälla i egen rätt, motsvarande värdet på den energi som sparats in. Som ett led i översynen av

[22] Se rapporten *Bedömning av införandet av smarta mätare i EU-27 med fokus på el*, COM/2014/356.

marknadsutformningen kommer kommissionen att säkerställa att energieffektiviteten och styrning genom efterfrågan (se tidigare kommentar) kan konkurrera på lika villkor med produktionskapaciteten.

Merparten av detta arbete måste utföras på nationell, regional och lokal nivå, men kommissionen kan spela en viktig roll för att skapa en lämplig ram för utvecklingen. Kommissionen kommer därför att uppmuntra medlemsstaterna att prioritera energieffektivitet i sin politik.

EU har redan infört världsledande åtgärder för att uppnå lägre energiförbrukning. Genom lagstiftningen om energimärkning och ekodesign kan konsumenterna göra välgrundade val utifrån energiförbrukning. Även om alla ekonomiska sektorer måste vidta åtgärder för att effektivisera energianvändningen, kommer kommissionen att ägna särskild uppmärksamhet åt sektorer med stor energieffektivitetspotential, särskilt transport- och byggsektorn. Kommissionen kommer också att skapa samverkanseffekter mellan politik för energieffektivitet, resurseffektivitet och kretsloppssamhälle. I detta ingår att utnyttja potentialen i återanvändning som energibesparande åtgärd.

Att öka energieffektiviteten i byggnadssektorn

Uppvärmning och kylning är den största enskilda källan till energiefterfrågan i Europa, och huvuddelen av EU:s gasimport används till dessa ändamål. Stora effektivitetsvinster måste fångas upp när det gäller fjärrvärme och fjärrkyla, vilket kommer att tas upp i kommissionens strategi.

Åtgärder som vidtas av medlemsstaterna, särskilt på lokal och regional nivå, krävs för att utnyttja energieffektivitetspotentialen i byggnader. Uppmuntra till investeringar i den omfattning som krävs är fortfarande en utmaning, särskilt på lokal nivå, främst på grund av bristen på medvetenhet och expertis vid småskalig finansiering. Kommissionen kommer att stödja olika sätt att underlätta tillgången till finansiering och erbjuda färdiga finansieringsmallar för finansiella instrument som sedan kan användas av de europeiska struktur- och investeringsfondernas förvaltningsmyndigheter och berörda aktörer, samt främja nya finansieringsprogram som bygger på risk- och intäktsdelning, utveckla nya finansieringsmetoder och stöd i form av tekniskt bistånd. Ekonomiskt stöd måste kombineras med tekniskt stöd för att hjälpa till med att lägga ihop småskaliga projekt till större program som kan sänka transaktionskostnaderna och locka den privata sektorn i stor skala.

Arbetet med initiativen för smarta städer och samhällen samt till borgmästaravtalet, som i huvudsak sköts av borgmästare, det civila samhällets organisationer, investerare, finansinstitut och tjänsteleverantörer är viktigt för att uppnå framsteg när det gäller energieffektivitet både inom och utanför EU. Detta arbete har kommissionens odelade stöd. Som ett bidrag till G 20-gruppens handlingsplan för energieffektivitet kommer kommissionen också att utveckla ett initiativ till global spetskompetens i beslutsfattandet om energieffektivitet. Den kommer att med eftertryck främja antagandet av ambitiösa mål för energieffektivitet och mål i sammanhang som FN:s initiativ ”Hållbar energi för alla” och Internationella energiorganet. EU, som innehar en global ledarposition när det gäller energieffektiv teknik, bör vara en drivkraft för export, tillväxt och nya arbetstillfällen i EU.

EU-medel och EIB-finansiering kan göra en stor skillnad. Europeiska fonden för strategiska investeringar erbjuder en möjlighet att mobilisera stora investeringar till

renovering av byggnader. Investeringar på detta område kan ge betydande avkastning i form av tillväxt och sysselsättning.

Mot en energieffektiv, koldioxidsnål transportsektor

Transportsektorn står för över 30 % av den slutliga energiförbrukningen i Europa. Om vi vill utnyttja r dess potential att förbättra energieffektiviteten måste vi fortsatt inrikta fokus på skärpta utsläppsnormer för personbilar och lastbilar efter 2020 samt på åtgärder för att göra arbetsfordon och bussar bränsleeffektivare och minska deras koldioxidutsläpp. Bättre trafikstyrning bör också främjas som ett modernt och framåtblickande verktyg för minskade koldioxidutsläpp.

Detta bör åtföljas av åtgärder för bättre utnyttjande av den inre marknadens potential och för att internalisera de externa kostnaderna. Kommissionen kommer att främja användningen av vägavgiftssystem enligt principen att förorenaren och användaren betalar samt öka insatserna för att skapa ett gemensamt europeiskt transportområde, grundat på ett bättre utnyttjande av fordonsflottan. Betydande bränslebesparingar kan också uppnås genom att undanröja hinder för mindre växthusgasintensiva transportsätt, t.ex. järnvägstransporter, sjötransporter och inre vattenvägar, samt genom att göra dessa transportsätt mer attraktiva och kostnadseffektiva. Kommissionen kommer att ytterligare främja initiativet ”Shift2Rail”[23].

Kommissionen kommer också att vidta ytterligare åtgärder för att minska koldioxidutsläppen inom transportsektorn, som fortfarande främst är beroende av oljeprodukter. Detta kommer att kräva en successiv omvandling av hela transportsystemet samt en ökad utveckling och användning av alternativa bränslen. Kommissionen kommer att vidta ytterligare åtgärder för att främja ett snart inrättande av nödvändig infrastruktur, dvs. tank- och laddningsstationer. [24] Marknadsavsättningen för sådana fordon beror på om infrastrukturen, fordon och bränslen kan tas i bruk tillsammans.

Eldrivna transporter är viktigt för att bryta oljeberoendet och för att minska koldioxidutsläppen inom transportsektorn, särskilt för väg- (korta och medellånga avstånd) och järnvägstransporter. Europa måste påskynda elektrifieringen av sin bilpark och andra transportmedel samt bli ledande inom teknik för energilagring och eldrivna transporter. Detta kräver att elfordon till fullo integreras i politiken för rörlighet i städer och i elnätet, både som energikonsumenter och potentiella lagringsmöjligheter.

2.4. Minskad användning av fossila bränslen i ekonomin

En ambitiös klimatpolitik är en integrerad del av vår energiunion. EU:s klimatpolitik grundar sig på en koldioxidmarknad för hela EU (EU:s system för handel med utsläppsrätter), ambitiösa men rättvisa nationella mål för minskning av växthusgaser för de sektorer som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter och en energipolitik som ska göra EU till nummer ett inom förnybar energi.

En ambitiös klimatpolitik för EU

I avtalet om ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030 fastställs EU:s åtagande till en inhemsk minskning av växthusgasutsläppen med 40 % jämfört med 1990. Detta

[23] Förordning nr 642/2014 om bildande av det gemensamma företaget Shift2Rail.

[24] Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EG av den 22 oktober 2014 om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen.

innebär ett ambitiöst bidrag till de internationella klimatförhandlingarna i syfte att uppnå ett bindande klimatavtal under 2015. En närmare utläggning om detta bidrag finns i meddelandet om vägen till Paris, som läggs fram samtidigt med den strategiska ramen för denna energiunion. Kommissionen kommer, tillsammans med medlemsstaterna, att samarbeta med andra större ekonomier för att förmå dem att ansluta sig till EU:s ambition. Detta kommer att ske genom en aktiv europeisk klimatdiplomati som till fullo gör bruk av handels- och utvecklingspolitiska instrument.

Hörnstenen i EU:s klimatpolitik är ett välfungerande system för handel med utsläppsrätter inom EU. Som ett resultat av reserven för marknadsstabilitet och de åtgärder som måste vidtas för att klara av den förhöjda ambitionsnivå som det beslutades om i ramen fram till 2030, kommer EU:s system för handel med utsläppsrätter att leda till ett pris på koldioxidutsläpp som motsvarar kostnaderna och stimulera kostnadseffektiva minskningar av växthusgasutsläppen. EU-kommissionen vill att EU:s system för handel med utsläppsrätter till fullo ska spela sin roll som en teknikneutral, kostnadseffektiv och EU-övergripande motor för koldioxidsnåla investeringar. Genom sin prisbildning på EU-nivå stärker det den inre energimarknadens funktion och främjar utnyttjandet av förnybara energikällor och annan koldioxidsnål och energieffektiv teknik. Strategier för att förhindra koldioxidläckage bör ligga på samma nivå som ansträngningar i andra större ekonomier.

För de sektorer som inte ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter måste nationella mål fastställas, och mark- och skogsbrukssektorn kommer att införlivas i EU:s ram fram till 2030, för att se till att även dessa sektorer har de rätta incitamenten för att minska utsläppen av växthusgaser och bidra till kampen mot klimatförändringarna.

Att bli nummer ett inom förnybara energikällor

Europeiska unionen är fast besluten att bli världsledande inom förnybar energi, det globala navet för utvecklingen av nästa generations tekniskt avancerade och konkurrenskraftiga förnybara energi. Europeiska rådet har också fastställt ett mål för EU om att minst 27 % av den energi som förbrukas inom EU ska vara förnybar 2030.

EU är redan på väg att uppnå 2020 års mål, vilket innebär att 20 % av den sammanlagda energin ska vara förnybar, att kostnaden för ny vind- och solkraft ska ha sjunkit i betydande grad och till stor del på grund av EU:s åtaganden på området, och att reformen av stödprogrammen för att sänka kostnaderna är på god väg. Men för att nå målet 27 % måste nya utmaningar klaras av.

Om man vill progressivt och effektivt kunna integrera förnybar produktion på en marknad som främjar konkurrenskraftiga förnybara energikällor och driver på utvecklingen av innovation, måste energimarknader och nät vara anpassade till förnybara energikällor.[25] Befintliga lagar och nya marknadsregler måste till fullo genomföras, för att ny teknik med smarta nät och styrning genom efterfrågan ska kunna förverkligas och leda till en effektiv energiomställning.

I enlighet med riktlinjerna för miljö- och energistöd, måste förnybar produktion få stöd genom marknadsbaserade program som avhjälper marknadsmisslyckanden, säkerställer

[25] För att anpassa marknader till förnybar energi, måste kortsiktiga marknader utvecklas till fördjupade, likvida marknader som fungerar i realtid. Befintliga kraftnät som ofta är utformade och förvaltade för konventionell kraftproduktion med nationell räckvidd är inte optimala för den framtida försörjningen, där förnybara energikällor kommer att bli ännu viktigare och där det krävs uppvägande insatser för att kompensera för deras inneboende variationer.

kostnadseffektivitet och undviker överkompensation eller snedvridning. Finansiering av kapitalintensiva förnybara energikällor till låg kostnad kräver en stabil investeringsram som minskar regleringsriskerna. Detta är nödvändigt för att säkerställa investerarnas förtroende och attrahera investeringar från internationella fonder, storskaliga projektansvariga, kooperativ och hushåll inom en marknadsbaserad ram som håller kapitalkostnaderna nere. Kommissionen kommer att underlätta samarbete[26] och konvergens inom nationella stödsystem, som leder till fler gränsöverskridande öppningar, genom ingående diskussioner med medlemsstaterna om kommissionens riktlinjer[27] och riktlinjerna för miljö- och energistöd.

Beslut om investeringar i förnybar el måste ta hänsyn till de fysiska realiteter som styr industrins tillgång till resurser och nätet, allmänhetens vilja att godta besluten samt förbrukningsort och förvaltningshinder. Vidare skulle utvecklingen av ny infrastruktur, särskilt sammanlänkningar, sänka kostnaderna för att integrera förnybar el på den inre energimarknaden.

EU behöver investera i avancerade, hållbara alternativa bränslen, däribland produktion av biobränslen, och mer allmänt inom bioekonomin. Därigenom kan vi behålla vårt industriella och tekniska ledarskap och uppfylla klimatförändringsmålen. EU måste också ta hänsyn till bioenergins effekter på miljön, markanvändningen och livsmedelsproduktion. EU:s investeringsplan, tillsammans med finansiering från andra källor inom gemenskapen, kan bidra till att säkra den finansiering som behövs.

2.5. En energiunion för forskning, innovation och konkurrenskraft

En ny strategi för forskning och innovation (FoI) måste stå i centrum för energiunionen. Om EU:s energiunion ska bli världsledande inom förnybar energi, måste den visa vägen till nästa generation av förnybar teknik och lagringslösningar.

För att förvandla energiunionen till en motor för tillväxt, arbete och konkurrenskraft, vilket är målet, är det också avgörande att EU går i bräschen för smarta nät och smart teknik för hemmet, rena transporter, ren fossilbränsleanvändning och världens säkraste kärnkraftsproduktion.

Även om betydande framsteg har gjorts för att effektivisera i EU:s forskningsprogram, återstår ännu mycket att göra. Vi är ännu långt från en fullständigt samordnad och målinriktad forskning som effektivt sammanför EU:s och medlemsstaternas program kring gemensamma mål och förväntade resultat. Om vi ska kunna uppnå våra mål, måste varje euro som investeras inom EU ge bästa möjliga resultat. Därför krävs det en integrerad strategi för att skapa synergier, samarbeta för att samordna insatser och åstadkomma resultat, säkerställa effektivare kopplingar mellan forskning och näringsliv och därigenom få ut ny teknik på marknaden i EU.

---

[26] Flera medlemsstater undersöker möjligheten att utnyttja samarbetsmekanismer i direktivet om förnybar energi för att uppfylla sina nationella mål på ett kostnadseffektivt sätt. Kommissionen har stött denna process genom att hjälpa medlemsstaterna att finna lösningar på tekniska och finansiella problem som rör dessa gränsöverskridande mekanismer.

[27] Europeiska kommissionens riktlinjer för utformningen av stödordningar för förnybar energi, SWD(2013) 439. Vägledning om användningen av samarbetsmekanismer för förnybar energi, SWD (2013) 440.

För att uppnå detta bör den nya europeiska strategin för FoI på energiområdet[28] påskynda omställningen av energisystemet. Arbetet bör bygga på Horisont 2020 och inbegripa alla medlemsstater, berörda parter och kommissionen.

Insatserna bör grupperas runt följande fyra nyckelprioriteringar, som medlemsstaterna och kommissionen skulle förbinda sig till:

– Att vara världsledande inom utvecklingen av nästa generation av förnybar energiteknik, inbegripet miljövänlig produktion samt användning av biomassa och biobränslen, samt genomenergilagring.

– Att genom smarta nät, smarta lösningar för hemmet, smarta städer och automatiseringssystem för hemmet underlätta konsumenternas aktiva deltagande i energiomvandlingen.

– Att upprätthålla effektiva energisystem och utnyttja tekniken för att göra byggnadsbeståndet energineutralt.

– Att upprätthålla hållbara transportsystem, som gör att innovativa tekniska lösningar och tjänster utvecklas och sprids i stor skala, för att öka energieffektiviteten och minska utsläppen av växthusgaser.

Utöver dessa fyra prioriteringar finns ytterligare forskningsprioriteringar som kräver en mycket högre grad av samarbete mellan kommissionen och de medlemsstater som vill använda sig av denna teknik.

– En framåtsyftande strategi för avskiljning och lagring av koldioxid respektive avskiljning och användning av koldioxid inom energi- och industrisektorerna, som blir avgörande för att nå klimatmålet 2050 på ett kostnadseffektivt sätt. Detta kommer att kräva en politisk ram som främjar åtgärder, inbegripet en reform av systemet för handel med utsläppsrätter och den nya innovationsfonden, för att öka tydligheten för företag och investerare, vilket krävs för att vidareutveckla denna teknik.

– För närvarande kommer nära 30 % av EU:s el från kärnkraft.[29] EU måste verka för att medlemsstaterna tillämpar de allra högsta normerna för kärnsäkerhet, avfallshantering och icke-spridning. EU bör också verka för att unionen bibehåller sitt tekniska ledarskap på kärnkraftsområdet, också genom Iter[30], för att inte öka energi- och teknikberoendet.

En innovationsdriven övergång till en koldioxidsnål ekonomi erbjuder stora möjligheter för tillväxt och sysselsättning. Nya branscher, nya affärsmodeller och anställningar med ny profil kommer att skapas. Ledarskap på det tekniska området måste åtföljas av utveckling av kapaciteten inom industriproduktion eller teknikförsörjningskedjor genom Europa. Detta kräver samverkan mellan forskning, industri, finanssektor och myndigheter. Genom en effektiv industripolitisk strategi utifrån dessa prioriteringar kommer EU:s industri att dra nytta av att ha tagit första steget, både på hemmamarknaden och den internationella teknikmarknaden med åtföljande positiva effekter på konkurrens och nya arbetstillfällen.

---

28 Detta skulle omfatta en uppdaterad strategisk EU-plan för energiteknik och en strategisk FoI-agenda för transportområdet.

29 Se Europeisk strategi för energitrygghet, COM (2014) 330.

Kommissionen kommer att undersöka hur potentialen i offentlig upphandling kan utnyttjas som katalysator för industri- och affärsinnovation samt för grön tillväxt såväl inom som utanför EU. Den kommer till fullo att utnyttja EU:s handelspolitik till att förbättra tillgången till utländska marknader för teknik och tjänster från Europeiska unionen samt till att skydda EU-marknaden från illojala affärsmetoder och stödja andra länder i deras ansträngningar att inrätta moderna och hållbara energisystem. Kommissionen kommer att samarbeta med medlemsstater och regioner för att skapa synergier mellan de olika EU-fonderna och utnyttja den fulla potentialen i de sammanhållningspolitiska medlen för innovation.

Förändringar betyder också att vissa sektorer, affärsmodeller eller jobbprofiler måste anpassas. Det måste skapas nya yrkesutbildningar och andra fortbildningsvägar för nya eller anpassade jobbprofiler, som motsvarar branschens nya behov och ger arbetskraft med solida yrkesfärdigheter. En rättvis energiomställning med lika förutsättningar kommer därför att kräva fortbildning av de anställda inom vissa sektorer och i vissa fall sociala insatser på lämplig nivå. Arbetsmarknadens parter med sina praktiska kunskaper och erfarenheter är avgörande i detta avseende. Kommissionen kommer att informera arbetsmarknadens parter och uppmana dem att låta energiomställningen ingå i den sociala dialogen på europeisk nivå.

3. Styrningen av energiunionen

Energiunionen behöver också en integrerad styrning och övervakning, för att se till att de energirelaterade åtgärderna på europeisk, regional, nationell och lokal nivå bidrar till unionens mål. Styrningsprocessen bör tjäna följande syften:

- Sammanföra energi- och klimatpolitiken med åtgärder inom andra relevanta politikområden för att uppnå en fördjupad politisk samstämmighet på lång sikt, vilket också skulle ge investerare vägledning och långsiktig säkerhet.
- Säkerställa genomförandet av den inre energimarknaden och genomförandet av ramen för energi- och klimatpolitiken fram till 2030, särskilt genomförandet av de överenskomna målen för 2030 i fråga om förnybar energi, energieffektivitet, sektorer som inte omfattas av handelssystemet och sammanlänkningar.
- Strömlinjeforma nuvarande planering och rapportering samt undvika onödiga administrativa bördor.
- Inbegripa en dialog med berörda parter till förmån för välinformerade beslut och stödja ett aktivt engagemang i förvaltningen av energiomställningen.
- Fördjupa samarbetet mellan medlemsstaterna – även på regional nivå – och med kommissionen.
- Förbättra de uppgifter, analyser och underrättelser som behövs som underlag för energiunionen genom att samla relevant kunskap och se till att den finns lätt tillgänglig för alla berörda parter.
- Avlägga årliga rapporter till Europaparlamentet och rådet om tillståndet i energiunionen för att ta itu med de viktigaste frågorna och styra den politiska debatten.

Kommissionen kommer att inleda en dynamisk förvaltningscykel för Europeiska energiunionen. Trots att det finns tydliga kopplingar mellan denna process för styrning och den europeiska planeringsterminen, kommer de två processerna att förvaltas separat.

4. Att förverkliga energiunionen

Om energiunionen ska kunna förverkligas, är det nödvändigt att genomföra åtgärderna i denna strategi, vilka sammanfattas i de femton punkter som anges nedan. Av den bifogade färdplanen framgår vilka initiativ som kommer att utvecklas som en del av strategin, med en tydlig tidsplan för antagande och genomförande samt med angivande av respektive ansvarsområden. Kommissionen anser att dessa är sammanlänkade och i överensstämmelse med den ambitionsnivå som EU måste ha för att ställa om Europas energisystem.

Ett framgångsrikt genomförande är beroende av det politiska engagemanget hos alla berörda aktörer, också EU-institutionerna, medlemsstaterna, Europeiska investeringsbanken och andra intressenter, även på regional och lokal nivå, i enlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och bättre lagstiftning.

EU måste kunna reagera på oväntade händelser, ta vara på nya tillfällen och förutse och anpassa sig till framtida trender. När så krävs, kommer kommissionen att utnyttja sin initiativrätt för att kunna vidta lämpliga åtgärder vid incidenter.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att godkänna denna strategi för att förverkliga energiunionen och aktivt engagera sig i dess genomförande, i nära samarbete med alla berörda aktörer.

*

* *

Energiunionen i 15 åtgärdspunkter

1. Ett fullständigt införande och strikt genomförande av befintlig energilagstiftning och därtill hörande regler är den viktigaste förutsättningen för införandet av energiunionen.

- Kommissionen kommer att använda alla tillgängliga instrument för att se till att medlemsstaterna till fullo genomför energilagstiftningen, särskilt det tredje åtgärdspaketet för en inre energimarknad och den kommer att strikt genomföra fördragets konkurrensregler.

2. EU måste diversifiera sin gasförsörjning och göra den mer motståndskraftig mot försörjningsavbrott.

- Senast 2015–2016 kommer kommissionen att lägga fram ett paket för motståndskraft och diversifiering genom översyn av den befintliga förordningen om säker gasförsörjning.

- Kommissionen kommer att utarbeta en sammanhållen strategi för flytande naturgas och lagring därav.

- Dessutom kommer kommissionen att arbeta tillsammans med medlemsstaterna för att bygga ut tillgången till alternativa leverantörer, också från den södra gaskorridoren, Medelhavsområdet och Algeriet, för att minska det nuvarande beroendet av enskilda leverantörer.

3. Mellanstatliga avtal bör till fullo följa EU-lagstiftningen och vara öppnare.

- Kommissionen kommer att föreslå en översyn av beslutet om mellanstatliga avtal 2016 för att säkerställa förenlighet med EU:s lagstiftning innan avtalsförhandlingarna inleds, involvera kommissionen i sådana förhandlingar, utveckla standardiserade avtalsklausuler som omfattar EU-regler och göra kommersiella gasförsörjningskontrakt mer transparenta.

4. Lämplig infrastruktur är en förutsättning för att till fullo bygga ut energimarknaden och integrera förnybar energi och försörjningstrygghet.

- Kommissionen kommer att stödja genomförandet av stora infrastrukturprojekt, särskilt projekten av gemensamt intresse, med hjälp av tillgängliga finansiella medel, t.ex. Fonden för ett sammanlänkat Europa, de europeiska struktur- och investeringsfonderna samt den kommande europeiska fonden för strategiska investeringar, i syfte att dra nytta av nödvändig privat och offentlig finansiering.

- Kommissionen kommer att samla uppgifter om EU-finansierade infrastrukturprojekt för att skapa större samstämmighet och maximera deras effekter.

- Kommissionen kommer att inrätta ett särskilt forum för energiinfrastruktur för att diskutera de framsteg som gjorts när det gäller stora infrastrukturprojekt, regionalt samarbete med medlemsstaterna och EU:s institutioner. Det första mötet kommer att hållas i slutet av 2015.

5. För att skapa en enhetlig inre marknad för energi som innebär fördelar för medborgarna, garanterar försörjningstrygghet, integrerar förnybar energi på marknaden och avhjälper den nuvarande divergerande utvecklingen av kapacitetsmekanismer i medlemsstaterna krävs en översyn av den nuvarande marknadsutformningen.

- Kommissionen kommer 2016 att lägga fram förslag till lagstiftning om trygg elförsörjning.

- Kommissionen kommer att föreslå en ny utformning av den europeiska elmarknaden under 2015, som kommer att åtföljas av lagstiftningsförslag under 2016.

6. Det regelverk som inrättas genom det tredje lagstiftningspaketet för den inre energimarknaden måste utvecklas ytterligare för att skapa en sammanhängande inre energimarknad för medborgare och företag.

- Kommissionen kommer att se över regelverket, i synnerhet den verksamhet som bedrivs av Acer och det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen under 2015–2016 och föreslå lämpliga åtgärder för att stärka det europeiska regelverket.

7. Regionala strategier för marknadsintegration är ett viktigt led i övergången till en fullt integrerad och EU-omfattande energimarknad.

- Kommissionen kommer att utveckla riktlinjer för regionalt samarbete och aktivt delta i regionala samarbetsorgan med medlemsstaterna och berörda parter.

8. Större öppenhet om energikostnader och energipriser samt om nivån på det offentliga stödet kommer att främja marknadsintegrationen och blottlägga vilka åtgärder som snedvrider den inre marknaden.

- Kommissionen kommer att lägga fram en rapport vart annat år om energipriserna, ingående analysera skatternas och subventionernas roll samt försöka fasa ut reglerade priser under självkostnadspris.

- På nationell och lokal nivå bör socialpolitiska åtgärder vidtas för att skydda utsatta kunder.

9. EU har fastställt målet att uppnå energibesparingar om minst 27 % till år 2030.

- För att stödja det mål som fastställts för 2030 kommer kommissionen under 2015 och 2016 att se över all tillämplig lagstiftning om energieffektivitet. Dessutom kommer den att föreslå ändringar när så behövs.

- Medlemsstaterna och regionerna bör i större utsträckning utnyttja EU-medel för renovering av bostäder.

10. I byggnader kan enorma potentiella energieffektivitetsvinster göras. Renovering av byggnader för att göra dem energieffektiva och till fullo utnyttja hållbara lösningar för uppvärmning och kylning kommer att sänka EU:s kostander för energiimport, öka energitryggheten och sänka hushållens och företagens energikostnader.

- Kommissionen kommer att utarbeta ett initiativ för ”smart finansiering för intelligenta byggnader” för att göra befintliga byggnader mer energieffektiva och underlätta tillgången till befintliga finansieringsinstrument.

- Kommissionen kommer att föreslå en strategi för att underlätta investeringar i uppvärmning och kylning.

11. EU måste påskynda energieffektivitet och minskade koldioxidutsläpp inom transportsektorn, en gradvis övergång till alternativa bränslen och integrering av energi- och transportsystem.

- Kommissionen kommer att föreslå ett övergripande vägtransportpaket som främjar en effektivare prissättning av infrastruktur, införandet av intelligenta transportlösningar och förbättrad energieffektivitet.

- Kommissionen kommer att vidta ytterligare åtgärder för att skapa rätt marknadsvillkor för att öka spridningen av alternativa bränslen och ytterligare främja köp av miljövänliga fordon. Detta kommer att ske genom en blandning av nationella, regionala och lokala åtgärder som stöds av EU.

12. EU enades om en klimat- och energiram för 2030 vid Europeiska rådets möte i oktober. Den måste nu genomföras. EU kommer att lämna ett ambitiöst bidrag till de internationella klimatförhandlingarna.

- Kommissionen kommer att föreslå lagstiftning för att uppnå det mål för minskning av växthusgaser som Europeiska rådet antog i oktober 2014, både inom systemet för utsläppshandel och sektorer utanför detta system.

13. EU har enats om målet att år 2030 ska minst 27 % av den energi som förbrukas inom EU vara förnybar.

- Kommissionen kommer att föreslå ett nytt paket för förnybar energi under perioden 2016–2017. Detta kommer att omfatta en ny politik för biomassa och biobränsle av hållbart slag samt lagstiftning för att säkerställa att EU-målet för 2030 uppnås på ett kostnadseffektivt sätt.

14. EU måste utveckla en framåtblickande energi- och klimatrelaterad FoI-strategi för att upprätthålla Europas tekniska ledarroll och utöka exportmöjligheterna.

- Under perioden 2015–2016 kommer kommissionen att föreslå en europeisk FoI-strategi som omfattar en uppgraderad strategisk plan för energiteknik och en strategisk FoI-agenda för transportområdet med ett begränsat antal väsentliga prioriteringar och tydliga mål.

- För att främja sysselsättning och tillväxt kommer kommissionen att utarbeta ett initiativ för globalt ledarskap inom teknik och innovation på energi- och klimatområdet.

15. EU kommer att utnyttja alla tillgängliga utrikespolitiska instrument för att se till att ett starkt och enat EU uppvisar ett konstruktivt engagemang tillsammans med sina parter och talar med en röst om energi och klimat.

- Tillsammans med unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik och medlemsstaterna kommer kommissionen att gjuta nytt liv i EU:s energi- och klimatdiplomati.

- Tillsammans med unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik kommer kommissionen att utveckla en aktiv dagordning för att stärka EU:s energisamarbete med tredjeländer, också rörande förnybar energi och energieffektivitet.

- Kommissionen kommer att utnyttja EU:s hela handelspolitik till att främja tillgången till energiresurser och utländska marknader för energiteknik och tillhörande tjänster från Europa.